

KOBİ'lerde Finansal Raporlamanın Amaçları ve Muhasebe Bilgilerinin Kullanım Düzeyine İlişkin Batı Karadeniz Araştırması

Yrd. Doç. Dr. Yasemin Köse
Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, İİBF.

Özet

Bu çalışmanın amacı muhasebe uygulamalarına ilişkin olarak küçük ve orta ölçekli *üretim işletmelerinde* yöneticilerin finansal raporlama uygulamaları ve finansal raporlardan yararlanma düzeyine ilişkin durumlarını ortaya koymaktır. Çalışmada yer alan veriler Zonguldak KOSGEB veritabanından elde edilen 46 imalat işletmesi *yöneticilerinden* anket yöntemi ile elde edilmiştir. Zonguldak KOSGEB veritabanında Zonguldak'la beraber Bartın ve Karabük illerinden işletmelerde bulunmaktadır. Ankette muhasebe uygulamalarının yanında muhasebe uygulamalarını etkileyen faktörlere ışık tutması amacıyla işletmelerin genel özellikleri, işletme yönetimi ve işletme muhasebecilerine ilişkin bilgiler elde edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre ankete katılan firmaların büyük bir çoğunluğunun, AB uyumlu KOBİ tanımı kriterlerine göre, mikro ölçekli olduğu ve işletmelerin büyük bir çoğunluğunda işletme sahiplerinin aynı zamanda işletme yöneticisi oldukları belirlenmiştir. Genel olarak işletme sahip/yöneticilerinin muhasebe bilgilerini sadece yasal yükümlülük olarak görmeyip işletme kararlarında da gerekli olduğunu düşündükleri ve muhasebe bilgilerini özellikle maliyetlerin kontrol edilmesinde ve planlama amaçlı kullandıkları belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: KOBİ, finansal raporlama, Batı Karadeniz.

Abstract (A Survey On Sme Financial Reporting Aims And The Usage Level Of Accounting Information In The Western Black Sea Region)

The purpose of this study is to present the current state of SME managers' opinions towards financial reporting practices and the usage level of financial reports in manufacturing industry. Data used in the study were collected through a questionnaire survey of 46 SMEs from KOSGEB database located in Zonguldak which includes SMEs from surrounding cities of Bartın and Karabük as well. Beside accounting practices, information were gathered regarding general characteristics of SMEs, managers and accountants of the firms as well.

According to the survey results, most of the firms in survey are micro-sized entities based on SME definition criteria harmonized with the EU. It is also revealed that the managers are also owners in many of the firms. In general financial reporting practices are not only seen as a legal requirement but also seen as a beneficial tool for managerial decision making. The areas of financial information use are observed as cost control and planning functions in the sample firms.

Key Words: SME, financial reporting, Western Blacksea Region.

1. Giriş

KOBİ'lerde muhasebe sistemlerine ilişkin olarak gerek akademisyenler gerekse ilgili kurum ve kuruluşlarca genellikle KOBİ'lerde

muhasebe uygulamalarının yetersiz olduğu, muhasebe uygulamalarının çoğunlukla vergi amaçlı olduğu tar-

tışıla gelmektedir. Bununla beraber KOBİ'lerin büyüme ve gelişme gösterebilmeleri finansal bilgi yönetimi ve finansal raporlamaya yeterince önem vermelerine bağlıdır (MacMahon: 2001). Etkin bir muhasebe sisteminden beklenen işletme ile ilgili tarafların ihtiyaç duyduğu bilgileri sağlayacak düzeyde olmasıdır. Küçük işletmelerde başarısızlığın en önemli nedenlerinden birisi etkin olmayan finansal bilgi yönetimi olduğu belirlenmiştir (Hall and Young:1993). Muhasebe sistemi tarafından elde edilen bilgilerin KOBİ yöneticileri tarafından özellikle maliyetler, harcamalar ve nakit yönetimini ilgilendiren kısa vadeli kararlarda son derece etkili olabileceği (Mitchell vd.: 2000) belirlenmiştir. Yeterli ve etkin bir muhasebe sisteminin varlığı ve muhasebe bilgilerinin kullanımı KOBİ'lerin çoğunda aynı zamanda işletme sahibi olan yöneticilerin yaklaşımına bağlı olmaktadır (Sweeting, Goto and Taylor:2002).

Bu çalışmada muhasebe uygulamalarına ilişkin olarak küçük ve orta ölçekli *üretim işletmelerinde* işletme yönetiminin finansal raporların hazırlanma amaçları ve finansal raporlardan yararlanma düzeyine ilişkin yaklaşımlarının ortaya konulması amaçlanmaktadır. Çalışmada yer alan veriler Zonguldak KOSGEB veritabanından elde edilen 46 imalat işletmesi *yöneticilerinden* anket yöntemi ile elde edilmiştir. Zonguldak KOSGEB veritabanında Zonguldak'la beraber Bartın ve Karabük illerinden işletmelerde bulunmaktadır. Anketle muhasebe uygulamalarını yanında muhasebe uygulamalarını etkileyen faktörlere ışık tutması amacıyla işletmelerin genel özellikleri, işletme yönetimi ve işletme muhasebecilerine ilişkin bilgiler de elde edilmiştir. Çalışmanın izleyen bölümlerinde KOBİ'lerin önemi ve KOBİ tanımı ele alınacak olup bunu KOBİ'lerde finansal raporlamaya ilişkin daha önce yapılan çalışmalar, araştırma yöntemi ve araştırma sonuçları izleyecektir.

2. KOBİ Tanımı ve Ekonomi İçindeki Yeri

KOBİ'ler yalnızca Türkiye'de değil bütün dünyada gerek toplam işletme sayısı açısından gerekse istihdam edilen eleman

sayısı açısından çok önemli bir yere sahiptir. Türkiye'deki işletmelerin yüzde 99.89'unu küçük ve orta ölçekli işletmeler oluşturmaktadır. KOBİ'ler Türkiye'de çalışanların yüzde 76.7'sini, yatırımların yüzde 56.5'ini, katma değerın yüzde 38'ini ve ihracatın yüzde 10'unu oluşturmaktadır (KOSGEB:2005).

Türkiye'de, birden çok kurum tarafından birbirinden farklı KOBİ tanımları bulunmasının özellikle KOBİ destekleri ve AB ile işbirliği gibi konularda yarattığı sıkıntıları ortadan kaldırması amacıyla ülkemizdeki KOBİ tanımı, "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik"le (2005) AB ile uyumlu hale getirilmiştir. Tüm kurum ve kuruluş uygulamalarında geçerli olacak bu tanıma göre KOBİ'ler aşağıdaki şekilde 3 alt gruptan oluşmaktadır.

a) Mikro işletme: 10 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı ya da mali bilançosu 1 milyon YTL'yi aşmayan çok küçük ölçekli işletmeler,

b) Küçük işletme: 50 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı ya da mali bilançosu 5 milyon YTL'yi aşmayan işletmeler,

c) Orta büyüklükteki işletme: 250 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı ya da mali bilançosu 25 milyon YTL'yi aşmayan işletmeler.

Bu çalışmanın konusu olan imalat sektöründeki işletmelerin toplam girişimler içindeki payı %14,35 olup istihdam eden eleman sayısı açısından istihdamın yaklaşık %40'ı imalat işletmeleri tarafından sağlanmaktadır. AB uyumlu KOBİ tanımı kriterlerine göre bu işletmelerinde %99.63'ü KOBİ niteliğinde olup bunlarında %88.12'side mikro ölçekli KOBİ niteliğindedir (KOSGEB:2005).

3. KOBİ'lerde Muhasebe ve Finansal Raporlama

MacMahon (2001) yeterli ve etkin finansal raporlamanın KOBİ'lerde finansman ve diğer işletme fonksiyonları açısından önemli katkıları olabileceğini ortaya koy-

muştur. Benzer bir şekilde Reid and Smith (2007) etkili finansal raporların başarılı işletmelerde çok önemli rol oynadığını ortaya koymuşlardır.

Day and Taylor (2002) ise İngiltere’de yaptıkları araştırmada yetersiz muhasebe bilgi sistemleri ile KOBİ’lerin finansman sıkıntıları arasında doğrudan bir ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır. Araştırma sonuçlarına göre kredi başvuruları kabul edilmeyen işletmelerin çoğunluğunun yerli ve düzenli muhasebe sisteminin bulunmadığı belirlenmiştir. KOBİ’lerde finansal raporlamaya ilişkin olarak çeşitli ülkelerde daha önce yapılan çalışmalar genel olarak işletmelerin finansal bilgi sisteminin önemine ilişkin farkındalık düzeyinin düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Maingot ve Zeghal (2006) ile Holmes ve Nicholls (1989) işletmelerde finansal tabloların sadece yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla hazırlandığını, yöneticilerin muhasebe sisteminden elde edilen bilgilerin yönetim fonksiyonlarının etkinleştirilmesine sağlayabileceği katkının farkında olmadıklarını ortaya koymuşlardır. KOBİ yöneticilerinin bu yaklaşımı genellikle etkin bir muhasebe sisteminin kurulması maliyetinin beklenen faydadan yüksek olması yönündeki görüşlerden kaynaklanmaktadır (Reid and Smith 2007).

4. Araştırma Yöntemi ve Sonuçları

4.1 Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada KOBİ’lerde finansal raporlama uygulamalarına ışık tutmak amacıyla Zonguldak KOSGEB veritabanında yer alan ve Zonguldak, Bartın ve Karabük illerinde faaliyet gösteren üretim işletmelerinin yöneticilerinden anket yoluyla veri toplama yöntemi kullanılmıştır. Anketlerin bir kısmı e-mail yoluyla bir kısmı ise yüzyüze görüşme yoluyla doldurulmuştur. Analize konu olan veriler toplam 46 KOBİ’den elde edilen cevapları temsil etmektedir.

İşletmeler, işletme sahip/yöneticilerine ilişkin özellikler ve muhasebecilere ilişkin özellikler işletmelerin finansal rapor hazırlama ve yararlanma düzeylerini açıklayabilecek değişkenler olarak kullanılabilir. Anketin ilk bölümünde işletmelerin genel özellikleri, işletme sahip/yöneticileri ve muhasebecilere ilişkin sorulara da yer verilmiştir. Ankette yer alan sorular genel olarak aşağıdaki bilgileri elde etmeye yönelik olup ankette toplam 31 soru yer almıştır.

a) İşletmelerin özellikleri
b) İşletme Yöneticisi ve Sahiplerinin Özellikleri,
c) İşletmenin Muhasebecilerine İlişkin Bilgiler,
d) Finansal Raporların Hazırlanma Amaçları, Yararlanma Durumu ve Yararlanılan Alanlar.

4.2 Katılımcı İşletmelerin Genel Özellikleri

4.2 Katılımcı İşletmelerin Genel Özellikleri

Araştırma sonuçlarına göre katılımcı işletmelerin hukuki statüleri, faaliyet sektörü, 2006 yılı satış hasılatı, çalışan eleman sayısı ve faaliyet süresine ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1’den görüldüğü gibi işletmelerin önemli bir bölümü (%48.9) limited şirket statüsünde faaliyetlerini sürdürmekte olup bunu %28.9 ile şahıs işletmesi izlemektedir. Ancak sonuçlar limited şirket ve anonim şirketlerin toplamı açısından değerlendirildiğinde firmaların %66.7’sinin sermaye şirketi statüsünde olduğu görülmektedir. İşletmelerin faaliyette bulunduğu sektörün muhasebe uygulamalarını etkileyen faktörlerden biri olduğu bir gerçektir. Örnekteki işletmelerin %24.4’ü gıda, %17.8’i demir çelik ve %15.6’sı tekstil sektöründe faaliyet göstermektedir. Ankete katılan işletmelerin satış hasılatı açısından AB uyumlu KOBİ tanımı kapsamında değerlendirildiğinde örnekteki işletmelerin %66.5’i gibi büyük bir çoğunluğunun (satış hasılatı 1.000.000’den az) mikro ölçekli olduğunu söylemek mümkündür. Anket bulgularına göre örnekteki işletmelerin %17.9’u küçük, %15.9’u ise orta büyüklükte işletmelerden oluşmaktadır.

Tablo 1: İşletmelerin Genel Özellikleri

ANKETE KATILAN KOBİLERİN KARAKTERİSTİKLERİ	KATEGORİLER	SIKLIKLAR (%)
Hukuki Statü	Şahıs işletmesi	28,9
	Adi şirket	4,4
	Limited şirket	48,9
	Anonim Şirket	17,8
Faaliyet sektörü	Gıda	24,4
	Tekstil	15,6
	Demir-çelik	17,8
	Maden	8,8
	Orman	15,6
	Diğer	17,8
2006 yılı satış hasılatı	100.000'den az	15,3
	100.000-250.000	28,2
	251.000-500.000	12,8
	501.000-1000.000	10,2
	1.001.000-5.000.000	17,9
	5.000.000 üzeri	15,9
İstihdam edilen eleman sayısı	1-10	30
	11-20	27,5
	21-30	5
	31-50	20
	51-100	7,5
	101 ve üzeri	10
Faaliyet Süresi	1-5 yıl	32
	6-10 yıl	16
	11-15 yıl	27
	16-20 yıl	2
	21 ve üzeri	23

İşletmedeki çalışan sayısı açısından işletme büyüklüğü yine AB uyumlu KOBİ tanımı kapsamında değerlendirildiğinde işletmelerin %30'unun mikro ölçekli, yaklaşık %52'sinin küçük ölçekli ve yaklaşık %17'sinin orta ölçekli işletmelerden oluştuğu görülmektedir. Ankete katılan firmaların ortak sayısı aritmetik ortalaması 3,50 olup firmaların %76,2' sinde ortak sayısı 5'den az, % 19'unda ortak sayısı 5, %4,8'inde ise ortak sayısı 5'den fazladır. Muhasebe uygulamalarını etkileyen faktör-lerden işletmelerin büyüklük ölçütlerinden bir diğeri de işletmedeki ortak sayısıdır. Ortak sayısı arttıkça işletmenin finansal raporlama yükümlüğü artmaktadır.

4.3 İşletme Yönetimi Ve Özellikleri

Yeterli ve etkin bir muhasebe sisteminin varlığı KOBİ'lerin çoğunda aynı zamanda işletme sahibi olan yöneticilerin

yaklaşımına bağlı olmaktadır (Sweeting, Goto and Taylor: 2002). Yöneticinin yaklaşımını açıklayan faktörler arasında yöneticinin genel ve işletmecilik eğitim düzeyi sayılabilir.

Örnekte yer alan firmaların %53.3'ü işletme sahibi tarafından yönetilmekte, %37.8'ide aile şirketi olduğunu ifade etmektedir. Örnekteki firmaların sadece %8.8'inin profesyonel yöneticiler tarafından yönetildiği görülmektedir. Diğer bir ifade ile işletme sahipleri ile yöneticiler araştırmaya katılan firmaların %91,1'inde aynı kişilerdir.

Ancak anketi cevaplayan firmaların sahiplerinden işletmecilik eğitimi alanların oranı hiç de küçümsenmeyecek düzeyde olup % 43 (19 kişi) İşletmecilik eğitimi almayanların oranının ise %57 (25 kişi) olduğu görülmüştür.

Tablo 2: İşletme Yöneticilerinin Eğitim Durumu

Eğitim düzeyi	Sıklık (%)
Meslek Lisesi	25
Yüksekokul	18,75
Üniversite	50
Master-Doktora	-
Diğer	6,25

Firma yöneticisinin işletmecilik eğitim durumuna bakıldığında işletme eğitimi alanların oranının %42.5, almayanların oranı ise %57.5 olduğu görülmektedir. İşletmelerin %54.5 i alandaki yayınları

takip etmekte, kalanlar ise etmemektedir. Finansal konularda danışmanlık işlevini ağırlıklı olarak mali müşavirlerin (%81) yerine getirdiği bunu bankaların (%52) takip ettiği görülmüştür.

Tablo 3: Finans Alanında Danışılanlar

Finansal konularda başvuru alan	%
Muhasebeci/Mali Müşavir	81
Finans Uzmanı	12
Banka	52
KOBİ destek kuruluşları	31
Ortaklarına veya aile	43
Kendi sezgi ve yetenekleri	38
Diğer	5

4.4 İşletme Muhasebecilerine İlişkin Özellikler

İşletmelerde muhasebe fonksiyonlarının yerine getirilmesinde çalışan meslek men-suplarının işletme içinde istihdam edilip edilmediği, muhasebecilere yapılan öde-melerin tutarı, ve bilgisayarlı muhasebe kullanılıp kullanılmadığı işletmelerde muhasebe uygulamalarının niteliği ve yararlanma düzeyi hakkında belirleyici faktörler olarak kabul görmektedir.

Araştırmaya katılan firmalardan ayrı bir muhasebe elemanı istihdam eden firmaların oranı %73, etmeyenlerin oranı ise % 27 dir. Firmada istihdam edilen eleman-ların eğitim durumuna ilişkin bulgular Tablo 4'de sunulmuştur. Buna göre fir-mada istihdam edilen muhasebecilerin %43.75'i üniversite mezunudur. Yük-sekokul mezunu olanların oranı ise %18.75'dir.

Tablo 4: İşletmelerde İstihdam Edilen Muhasebecilerin Eğitim Durumu

Muhasebe elemanı eğitim durumu	%
Meslek Lisesi	31,25
Yüksekokul	18,75
Üniversite	43,75
Master-Doktora	3,12
Diğer	3,12

Anketi cevaplayan firmaların Serbest Muhasebeci ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlere yaptıkları ödemelerin aritmetik ortalaması 687,50 TL olup, firmaların % 54,16'sı 100-500 TL arasında

ödeme yapmaktadır. Bağlı çalışanlara yapılan ödemelerin aritmetik ortalaması ise 820 TL'dir. Kategorilerine göre muhasebecilere yapılan ödemeler Tablo 5'de görülmektedir.

Tablo 5: Muhasebecilere Yapılan Aylık Ödemeler

Muhasebecilere Yapılan Aylık Ödemeler	SM-SMMM (%)	BAĞLI ÇALIŞAN (%)
100-500 YTL	54,16	16,66
501-1.000 YTL	20,84	44,44
1001-5.000 YTL	25	38,88

Ankete katılan firmaları %11.90'ı muhasebe defterlerini geleneksel yöntemlerle, % 73.80'i ise bilgisayarla tutmakta olup ankete cevaplayanların %16.6 sı defter tutma yöntemi hakkında bir fikir sahibi değildir. Defter tutma yönteminin işletme sahip/yöneticisi tarafından bilinmemesi

muhasebe işlevlerinin serbest çalışan muhasebeciler tarafından işletme dışında gerçekleştiriliyor olmasından kaynaklanmaktadır. Bilgisayarla defter tutan firmaları kullanmakta oldukları paket programlar ve dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6: Kullanılan Muhasebe Paket Programları

Kullanılan paket program	Sayı	%
ETA	15	50
LOGO	5	16,67
MİKRO	4	13,33
DİĞER	6	20

Buna göre Zonguldak ve Bartın illerinde faaliyet gösteren imalat işletmelerinden araştırmaya katılan firmaların %50'si ETA, %16.67'si LOGO kullanmakta bunları MİKRO izlemektedir.

4.5 Firmalarda Düzenlenen Finansal Tabloların Amaçları, Yararlanma Düzeyi ve Kullanım Alanları

Ankete katılan firmalara finansal tabloları hazırlama amaçları sorulduğunda alınan yanıtlar örnekteki işletmelerin finansal tabloları hem işletme içindeki hem de işletme dışındaki ilgililere yönelik olarak hazırlanmaktadır. Tablodan 7'den de

görüldüğü gibi anketi cevaplayan işletmelerin %95'i mali tabloların kanuni yükümlülüklerini yerine getirmek için, %94'ü kredi verenlerce istendiği için ve cevaplayıcıların neredeyse tamamı işletme içinde kullanım için hazırlandığını belirtmektedir. Bu sonuç aslında KOBİ işletmelerinde mali tabloların sadece yasal yükümlülükleri yerine getirmek için hazırlandığı görüşüyle örtüşmemektedir. Ancak örnekteki işletmelerin imalat sektöründeki işletmeler olması imalat işletmelerinde özellikle maliyetlerin takip ve kontrol gerekliliği bu sonuca açıklayabilir.

Tablo 7: Finansal Tabloları Hazırlama Amaçları

Finansal tablo hazırlama amaçları	%
Kanunen zorunlu olduğu için	95
İşletme için gerekli olduğu için	100
Kredi kuruluşlarınca istendiği için	94
Yöneticileri karar almalarına yardım	90

Araştırmaya katılan firmaların yöneticilerine işletmede düzenlenen finansal tablolardan işletme içi kararlarda yararlanıp yararlanmadıkları sorulmuş ve alınan sonuçlar Tablo 8'de verilmiştir. Tablo 8'de görüldüğü gibi araştırmaya

katılan işletmelerin yöneticilerinin tamamı temel finansal tablolardan yararlanmakta temel finansal tabloları %96 ile satışların maliyeti tablosu ve bütçeler izlemektedir.

Tablo 8 : Finansal Tabloların Yararlanma Düzeyi

Finansal Tablolar	Yararlanma düzeyi (%)
Bilanço	100
Gelir tablosu	100
Satışların Maliyeti Tablosu	96
Nakit akım tablosu	82
Fon akım tablosu	68
Mizanlar	96
Bütçeler	94

Firmaların muhasebe bilgilerini kullanımına ilişkin olarak yöneticilere bilgileri hangi karar alanlarında kullandıkları sorulduğunda birinci sırada maliyetlerin kontrol edilmesi amacı ile kullanımının (Yöneticilerin % 85'i) olduğu görülmüştür. Tablo 9 incelendiğinde görülebileceği gibi bilgilerin kullanım alanları arasında %82 ile bütçelerin hazırlanması ikinci sırada gelmektedir.

Tablo 9: Finansal Tablolardan Yararlanılan Alanlar

Muhasebe bilgileri kullanım alanları	%
Fiyatlama kararlarında	72
Bütçe hazırlanmasında	82
Yönetim performansı değerlemesinde	65
Yatırım kararları alınmasında	75
İşletme stratejilerinin belirlenmesinde	64
Maliyetlerin kontrol edilmesinde	85
Yeni ürün/ hizmet üretim kararları	52

5. Sonuçlar

Araştırma sonuçlarına göre ankete katılan firmaların büyük bir çoğunluğunun, AB uyumlu KOBİ tanımı kriterlerine göre, mikro ölçekli olduğu ve işletme sahiplerinin aynı zamanda işletme yöneticisi oldukları belirlenmiştir. Genel olarak işletme sahip/yöneticilerinin muhasebe bilgilerini sadece yasal yükümlülük olarak görmeyip işletme kararlarında da gerekli olduğunu düşündükleri ve muhasebe bilgilerini özellikle maliyetlerin kontrol edilmesinde ve planlama amaçlı kullandıkları belirlenmiştir. Ayrıca işletmelerin genellikle muhasebe işlemleri için ayrı bir muhasebeci istihdam ettikleri belirlenmiş olup işletmede çalışan muhasebecilere serbest çalışanlara

yaşanan ödemelerden daha yüksek ödeme yapılmaktadır. Genel olarak muhasebe bilgilerinin kullanımı ve yararlanma alanları örnekteki işletmelerin imalat sektöründe faaliyet gösteren işletmeler olmaları ve örnekteki işletme sahip/yöneticilerinin işletmecilik eğitimi alma oranları ile açıklanabilir.

Kaynaklar

Day, J. and Taylor, P., (2002), 'Accounting: SMEs-The Accounting Deficit', *Accountancy*, Vol 129, Issue 1301, p.1.

Hall, G. And Young, B., (1993), 'Factors Associated With Small Firm Insolvency' in R. Atkin, E. Chel and C. Mason (eds.), *New Directions in Small Business Research*, Aldershot: Avebury.

Holmes and Nicholls (1989), 'Modelling the Accounting Information Requirements of Small Business', *Accounting and Business Research*, Vol.19, No. 74, pp. 143-150.

KOSGEB (2005), *2002 Yılı Genel Sanayi ve İşyeri Sayımı İmalat Sanayi Değerlendirmesi*, Ekonomik ve Stratejik Araştırmalar Merkez Müdürlüğü, Ankara.

McMahon, R.G.P. (2001), 'Business growth and performance and financial reporting practices of Australian manufacturing SMEs', *Journal of Small Business Management*, vol. 39, no. 2, pp. 152-164.

Maingot and Zegal (2006), Financial Reporting of Small Business Entities in Canada, *Journal of Small Business Management*, Vol. 44, No.4, pp.513-530.

Marriot, N. and Marriot, P. (2000), 'Professional accountants and the development of a management accounting service for the small firm: Barriers and possibilities', *Management Accounting Research*, Vol. 11, pp. 475-492.

Mitchell, F., Reid, G. and Smith, J. (2000), *Information system development in the small firm: The use of management accounting*, CIMA Publishing, United Kingdom.

Reid G. and Smith J.,(2007), 'Reporting in Small Firms', *Financial Management*, April 2007, pp. 31-35.

Sweeting B., Goto, J., and Taylor, M., (2002), *Financial Management Practices Amongst SMEs*, Manchester Metropolitan University Business School Working Paper, Manchester.

